

INFORMACE O ROZSAHU A PODMÍNKÁCH POSKYTOVÁNÍ SPOD

Základní zásady a principy SPOD

- ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.

Hlavní principy právní úpravy sociálně právní ochrany dětí:

- Předním hlediskem poskytování sociálně-právní ochrany dětí je nejlepší zájem, prospěch a blaho dětí, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží i k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.
- Poskytování sociálně-právní ochrany dětí nesmí být ovlivněno rasou, barvou pleti, pohlavím, jazykem, náboženstvím, politickým nebo jiným smýšlením, národnostním, etnickým nebo sociálním původem dítěte. Sociálně-právní ochrana dětí je poskytována všem dětem, bez jakékoliv formy diskriminace.
- Stát je garantem ochrany dětí před jakoukoliv formou násilí, je odpovědný za zdárný vývoj z hlediska fyzického, psychického a mravního vývoje a ostatních aspektů integrity dítěte jako nositele práv daných Ústavou, Listinou a práv vyplývajících z mezinárodních závazků ČR. Stát však nenahrazuje plnění povinností a odpovědnost rodičů ani nezasahuje do jejich postavení jako nositel rodičovské zodpovědnosti, nejsou-li práva nebo vývoj dítěte ohroženy.
- Sociálně-právní ochrana se poskytuje bezplatně.
- Orgány s obecnou působností na úseku ochrany dítěte jsou soudy a orgány určené zákonem o sociálně-právní ochraně dětí, tj. Ministerstvo práce a sociálních věcí, krajské a obecní úřady a ve vztahu k zahraničí Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně. Sociálně-právní ochranu dětí zabezpečují též kraje a obce v samostatné působnosti a

fyzické a právnické osoby, pokud obdrží pověření k výkonu sociálně právní ochrany.

- Sociálně-právní ochrana se poskytuje dětem do 18 let věku.
- Základním pravidlem při poskytování sociálně-právní ochrany dětí je princip preventivního působení, důraz je kladen na ochranu před sociálně patologickými jevy. Opatření sociálně-právní ochrany dětí jsou hierarchicky uspořádána. Cílem je též sanace rodiny.
- Právo na zvláštní ochranu mají děti, které nemohou být ponechány v rodinném prostředí. Je stanovena povinnost sledovat dodržování práv dětí umístěných do ústavní nebo ochranné výchovy.
- Sociálně-právní ochrana se poskytuje všem nezletilým dětem mladším 18 let, pokud zletilosti nenabývaly dříve (nejdříve od 16 let věku).
- Sociálně-právní ochrana náleží bez ohledu na státní občanství všem dětem, které se nacházejí na území České republiky. Rozdíl spočívá pouze v rozsahu, v jakém se sociálně právní ochrana poskytuje.

V plném rozsahu náleží sociálně-právní ochrana dětem:

a) jejichž rodiče

1. zemřeli

2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo

3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti,

b) které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřením dítěte do její výchovy,

c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutkami, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití,

d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte,

e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu,

f) které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu opakovaně umístovány do zařízení zajišťující nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístnění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců,

g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami,

h) které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu.

Předpokládá se, že uvedené skutečnosti nejsou jednorázovou událostí, ale trvají takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že mohou nepříznivě ovlivnit vývoj dítěte.

Základní (nejčastější) činnosti zajišťované orgánem sociálně-právní ochrany dětí:

- Ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině,
- působí na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti,
- projednává s rodiči odstranění nedostatků ve výchově,
- projednává s dítětem nedostatky v jeho chování,
- pomáhá rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě,
- poskytuje nebo zprostředkovává poradenství při výchově a v zdělávání dítěte a při péči o dítě zdravotně postižené, včetně poradenství při podávání návrhů k soudu na úpravu poměrů, zvýšení/snížení výživného, úpravu styku, apod.,
- poskytuje žadatelům o osvojení nebo pěstounskou péči poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče,
- za podmínek určených zákonem ukládá rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc,
- za podmínek stanovených v zákoně může napomenout rodiče nebo dítě, stanovit nad dítětem dohled nebo uložit dítěti nebo rodičům povinnost využít odbornou poradenskou službu.
- na základě usnesení soudu o ustanovení opatrovníkem zastupuje dítě v řízení před soudem, zejména ve věcech snížení/zvýšení výživného, úpravy poměrů k nezl. dítěti po dobu před rozvodem a po dobu po rozvodu, určení styku rodiče s dítětem, a další.

Upozornění:

Výčet činností není úplný, uvedeny jsou pouze základní činnosti vyplývající ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Další informace Vám rádi poskytnou či upřesní pracovníci odboru sociálně-právní ochrany dětí.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí se vždy řídí zájmem dítěte, nikoliv jeho rodičů! Ne vždy jsou zájmy rodičů se zájmy dětí shodné.